

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3 Vtrum peccatum quod ex passione prouenit, sit peccatum ex infirmitate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

dummodo acceptatur, & ipsam passivam acceptationem a mala voluntate illatam: & quo ad duo prima puenit voluntate mala ut obiecti, & coditio nonnulla eius: siue ex parte intelligētis, quoad tertium autem est effectus uoluntatis, & sic omnia cōsona iouentur.

In eodē art. notato singularissime ultimās rōnes, & memorata praeclara distinctione, considerato tempore, p oppositiones scilicet, & ignoratē in particulari i actu practico nō sūt cōtradictoriae. Licet animi existēs in passione credat hanc nō esse fornicationē finē nō esse faciendā, credit ut oibus concurrentibus nunc hāc fornicationē esse cōmittendā: nisi n. hoc alio sentiret, nō faceret ei. Cōstat autē nō esse contradictorias illas, q nō sūt ad idē similit. &c. Et si ille in malitia, aut passione existēs, dicat se sentire in animo contradictionem in actu, mentur.

Super

do ille, qui est in passione constitutus, non considerat in particulari id, quod scit in vniuersali, in quantum passio impedit talem considerationem. Impedit autem tripliciter. Primò quidem, per quandam distractionem, sicut supra expositum est. *Secundo, per contrarietatem: quia plerunque passio inclinat ad contrarium huius, quod scientia vniuersalis habet. Tertio, per quandam immutationem corporalem, ex qua ratio quodammodo ligatur, ne libere in adum exeat: sicut etiam somnus, vel ebrietas quadam corporali transmutatione facta, ligant usum rationis. Et quod hoc contingat in passionibus, patet ex hoc, quod aliquando cum passionibus multum intenduntur, homo amittit totaliter usum rationis. Multi enim propter abundantiam amoris, & irae sūt in insaniam conuersi, & per hunc modum passio trahit rationem ad iudicandum in particulari, contra scientiam, quam habet in vniuersali.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod scientia vniuersalis, quae est certissima, non habet principalitatem in operatione, sed magis scientia particularis, eo quod operationes sunt circa singularia. unde nō est mirum si in operabilibus passio agit contra scientiam vniuersalem absente consideratione in particulari.

AD SECUNDVM dicendum, quod hoc ipsum, quod rationi videatur in particulari aliquid bonum, quod non est bonum, contingit ex aliqua passione: & tamen hoc particulare iudicium est contra vniuersalem scientiam rationis.

AD TERTIVM dicendum, quod nō possēt cōtingere, qui aliquis haberet simul in actu scientia, aut opinionem verā de vniuersali affirmatiuo, & opinionem falsam de particulari negatiuo, aut e cōuerso: sed bene po-

test contingere, quod aliquis habeat verā scientiam habitualiter de vniuersali affirmatiuo, & falsam opinionem in actu de particulari negatiuo. actus enim directe non contrariatur habitui, sed actui.

AD QVARTVM dicendum, quod ille qui habet scientiam in vniuersali, pp passionem impeditur ne possit sub illa vniuersali sumere, & ad conclusionē puenire: sed assumit sub alia vniuersali, quam suggerit inclinatio passionis, & sub ea concludit. Vnde *Philosoph. dicit in 7. Ethico. quod syllogismus incontinentis habet quatuor propositiones, duas vniuersales, quarum vna est rationis, puta, nullā fornicationem esse committendam: alia est passionis, puta, delectationem esse sectandam. Passio igitur ligat rationem ne assumat, & concludat sub prima: unde ea durante assumit, & concludit sub secunda.

AD QVINTVM dicendum, quod sicut ebrius quique proferre potest verba significantia profundas sententias, quas tñ mente diiudicare non potest ebrietate prohibente: ita in passione existens, etsi ore proferat hoc non esse faciendum, tamen interiorius hoc animo sentit, quod sit faciendum, ut dicitur in 7. *Ethic.

ARTICVLVS III.

Utrum peccatum, quod est ex passione, debeat dici ex infirmitate.

AD TERTIVM sic proceditur. Vt, quod peccatum, quod est ex passione, non debeat dici ex infirmitate. Passio enim est quidā vehemens motus appetitus sensitui, ut dictum est: vehemens autē motus magis attestatur fortitudini, q infirmitati. ergo peccatum, quod est ex passione, non debet dici ex infirmitate.

¶ 2 Præter. Infirmitas hoīs maxime attenditur fm illud quod est in eo fragilius: hoc autē est caro. unde dicitur in ps. 77. Recordatus est, quia caro sunt. ergo magis debet dici peccatum ex infirmitate, quod est ex alio quo corporis defectu, q quod est ex aīa passione.

¶ 3 Præter. Ad ea non videtur homo esse infirmus, q eius voluntati subduntur: sed facere, uel non facere ea, ad quae passio inclinat, hominis voluntati subditur, secundum illud Genes. 4. Subter re erit appetitus tuus, & tu dominaberis illius. ergo peccatum, quod est ex passione, non est ex infirmitate.

SED CONTRA est, quod *Tullius in 4. lib. de Tusculanar. q. passionibus aīa egritudines uocat: egritudines autem alio nomine infirmitates dicuntur. ergo peccatum, quod est ex passione, debet dici ex infirmitate.

RESPON. Dicendum, quod cā peccati propria est ex parte animae, in qua principaliter est peccatum. Potest autē dici infirmitas in anima ad similitudinem infirmitatis corporis. Dicit autē corpus hominis esse infirmum, quod debilitatur, uel impeditur in executione propriae operationis pp aliquā inordinationem partium corporis, ita scilicet humores & membra hominis nō subdantur uirtuti regituae, & motuique corporis. unde & membrum dicitur esse infirmum, quoniam non potest perficere operationem membri sani, sicut oculus quoniam nō potest clare uidere, ut dicit *Philosoph. in 10. de historijs animalium. unde & infirmitas animae dicitur, quoniam impeditur aīa in propria operatione pp inordinationem partium ipsius. Sicut autē partes corporis dicuntur esse inordinate, quoniam nō sequuntur ordinem naturae: ita & partes aīa dicuntur esse inordinate, quādo non subduntur ordini rationis. ratio enim est uis regitua partium animae. Sic ergo quando ex-

Prima Secundae S. Tho. Y 2 tra

Cap. 3. to. 5.

ca. 3. a med. to. 5.

Inf. q. 87. ar. 3. d. 4. & 2. d. 1. 2. q. 2. ar. 2. ad 5. & in cōsuet. 8. 4. dist. 19. q. 2. ar. 3. q. 1. ad 2. & mal. q. 3. ar. 8. ad 5. & art. 9. 10. 11. & 12. cōs. & psal. 9. ar. 1. huius q.

Lib. 4. in 3. fo. a prin. & sequent.

Ca. 1. nō p. cula princ. to. 4.

tra ordinem rationis vis concupiscibilis, aut irascibilis aliqua passione afficitur, & per hoc impedimentum praestatur modo praedicto debita actioni hominis, dicitur peccatum esse ex infirmitate. unde & Philosophus in 1. Ethic. comparat incontinentem paralytico, cuius partes mouentur in contrarium eius quod ipse disponit.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod sicut quanto fuerit motus fortior in corpore praeter ordinem naturae, tanto est maior infirmitas: ita quanto fuerit motus fortior passionis praeter ordinem rationis, tanto est maior infirmitas animae.

AD SECUNDVM dicendum, quod peccatum principaliter consistit in actu voluntatis, qui non impeditur per corporis infirmitatem. Potest enim qui est corpore infirmus promptam habere voluntatem ad aliquid faciendum, impeditur autem per passionem ut supra dictum est. unde cum dicitur peccatum esse ex infirmitate, magis est referendum ad infirmitatem animae, quam ad infirmitatem corporis. Dicitur tamen etiam ipsa infirmitas animae, infirmitas carnis, in quantum ex conditione carnis passionnes animae insurgunt in nobis, eo quod appetitus sensitivus est virtus utens organo corporali.

AD TERTIVM dicendum, quod in potestate quidem voluntatis est assentire, vel non assentire his, in quibus passio inclinatur: & pro tanto dicitur noster appetitus sub nobis esse, sed tamen iste assensus, vel dissensus voluntatis impeditur per passionem modo praedicto.

ARTICVLVS IIII.

Utrum amor sui sit principium omnis peccati.

AD QVARTVM sic proceditur. Videtur, quod amor sui non sit principium omnis peccati. Id enim quod est secundum se bonum & debitum, non est propria causa peccati: sed amor sui est secundum se bonum & debitum. unde praecipitur homini, ut diligat proximum sicut seipsum. Leui. 19. ergo amor sui non potest esse propria causa peccati.

¶ 2 Præ. Apostolus dicit Rom. 7. Occasione accepta, peccatum per mandatum operatum est in me omnem concupiscentiam. ubi gl. dicit, quod bona est lex, quae dum concupiscentiam prohibet, omne malum prohibet. quod dicitur propter hoc, quia concupiscentia est causa omnis peccati: sed concupiscentia est alia passio ab amore, ut supra habitum est. ergo amor sui non est causa omnis peccati.

¶ 3 Præ. August. super illud Psal. Incensa igni & suffossa, dicit quod omne peccatum est ex amore male inflammante, vel ex timore male humiliante. non ergo solus amor est causa peccati.

¶ 4 Præ. Sicut homo peccat quandoque propter inordinatum sui amorem, ita etiam interdum peccat propter inordinatum amorem proximi. ergo amor sui non est causa omnis peccati.

SED CONTRA est, quod August. dicit 14. de ciuit. Dei, quod amor sui usque ad contemptum Dei facit ciuitatem Babylonis: sed per quodlibet peccatum pertinet homo ad ciuitatem Babylonis. ergo amor sui est causa omnis peccati.

RESPON. Dicendum, quod sicut supra dictum est, propria & per se causa peccati accipienda est ex parte conuersionis ad commutabile bonum, ex qua quidem parte omnis actus peccati procedit ex aliquo inordinato appetitu alicuius temporalis boni. Quod autem aliquis appetat inordinate aliquod temporale bonum, procedit ex hoc, quod inordinate amat seipsum: hoc enim est amare aliquem,

velle ei bonum. Unde manifestum est, quod inordinatus amor sui est causa omnis peccati.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod amor sui inordinatus, est debitus & naturalis, ita scilicet quod velit sibi bonum quod congruit: sed amor sui inordinatus, qui perducit ad contemptum Dei, ponitur esse causa peccati, secundum Augustinum.

AD SECUNDVM dicendum, quod concupiscentia qua aliquis appetit sibi bonum, reducit ad amorem sui, sicut ad causam, ut iam dictum est.

AD TERTIVM dicendum, quod aliquis dicitur amare & illud bonum quod optat sibi, & se, cuius bonum optat. Amor igitur secundum quod dicitur eius esse quod optatur, puta, quod aliquis dicitur amare vniuersam pecuniam, recipit pro causa timorem, qui pertinet ad fugam mali. Omne enim peccatum procedit ex inordinato appetitu alicuius boni, vel ex inordinata fuga alicuius mali: sed utrunque horum reducit ad amorem sui. Propter hoc enim homo, qui appetit bonum, vel fugit mala, quia amat seipsum.

AD QVARTVM dicendum, quod amicus est qualiter ipse: & ideo quod peccatur propter amorem sui, videtur propter amorem sui peccati.

ARTICVLVS V.

Utrum conuenienter ponantur cause peccatorum concupiscentia carnis, concupiscentia oculorum, & superbia vitæ.

AD QVINTVM sic proceditur. Videtur quod conuenienter ponantur cause peccatorum concupiscentia carnis, concupiscentia oculorum, & superbia vitæ, quia secundum Apostolum 1. ad Cor. 10. Radix omnium malorum est cupiditas. superbia vitæ sub cupiditate non continetur, ergo non debet poni inter causas peccatorum.

¶ 2 Præ. Concupiscentia carnis maxime excitat oculos, secundum illud Dan. 13. Specta deceptor te, ergo non debet diuidi concupiscentiam oculorum contra concupiscentiam carnis.

¶ 3 Præ. Concupiscentia est delectabilis appetitus supra habitum est: delectationes autem continentur non solum secundum uisum, sed etiam secundum alios sensus. ergo deberet etiam poni concupiscentia auditus & aliorum sensuum.

¶ 4 Præ. Sicut homo inducitur ad peccandum ex inordinata concupiscentia boni, ita et ex inordinata concupiscentia mali. ut dictum est: sed nihil hic enumerat peccatum fugam mali, ergo insufficienter cause peccatorum tanguntur.

SED CONTRA est, quod dicitur 1. Io. 2. Omne quod est in mundo aut est concupiscentia carnis, aut est concupiscentia oculorum, aut superbia uitæ. In mundo autem dicitur aliquid esse propter peccatum. unde ibidem dicit, quod totus mundus in maligno potestus est. ergo praedicta tria sunt cause peccatorum.

RESPON. Dicendum, quod sicut iam dictum est, inordinatus amor sui est causa omnis peccati. Inordinatus amor autem sui includitur inordinatus appetitus sui. unusquisque enim appetit bonum ei quem amat. Unde manifestum est, quod inordinatus appetitus boni est causa omnis peccati. Bonum autem dupliciter est obiectum sensibilibus appetitibus, in quo sunt animae passionnes, quae sunt causa peccati. Vno modo absolute secundum quod est obiectum concupiscentiae, in quo modo sub ratione ardui, prout est obiectum irascibilitatis, ut supra dictum est. Est autem duplex concupiscentia, sicut supra habitum est. Vna quidem naturalis, quae est eorum, quibus natura corporis sustentatur, quantum ad conseruationem indiuidui, sicut et potus

Et. 9. eth. c. 8. circa princ. 29. 5.

Art. 1. huius quasil.

In corp. art. & art. 1. & 2.

In art. 5. cor. & q. 84. ar. 2. ad 3. & 2. 2. q. 25. ar. 7. ad 1. & q. 6. 153. ar. 5. ad 3. & 2. di. 42. q. 11. ar. 1. cor. & mal. q. 8. ar. 1. ad 19.

est Aug. de spiritu & li. cap. 4. circa med. 1. 3.

q. 11. ar. 4. & q. 10. ar. 2.

Aug. 1. p. 79. habet in sententia, to. 8.

Cap. 28. & vit. to. 5.

q. 75. ar. 1.